

فصلنامه مطالعات سیاسی

سال هشتم، شماره ۳۲، تابستان ۱۳۹۵

صفحات: ۷۹-۹۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۲/۱۶؛ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۵/۴/۲۰

سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به عملکرد ارگان‌های دولتی در استان گلستان

دکتر قربانعلی گنجی * / محمدرضا گنجی ** / نادر گنجی ***

چکیده

این پژوهش با هدف مطالعه نوع نگرش مردم استان گلستان نسبت به عملکرد ارگان‌های دولتی در این استان طراحی گردیده است. به منظور دست یابی به این هدف، یک پرسشنامه نگرش سنجی محقق ساخته در بین افراد گروه نمونه که شامل ۴۱۸ نفر بودند توزیع شده و اطلاعات درباره نگرش آنان نسبت به ارگان‌های دولتی گردآوری گردید. از تکنیک‌های آماری کای اسکوئر، آزمون T، ضریب همبستگی اسپیرمن و آنووا در آزمون فرضیه‌ها بهره گرفته شد. نتایج حاصله از تحقیق نشان می‌دهد که: (۱) زنان از نگرش مثبت تری در مقایسه با مردان نسبت به عملکرد ارگان‌های دولتی برخوردارند؛ (۲) در بین اقوام، قوم سیستانی بیشترین و قوم بلوچ کمترین نگرش مثبت را نسبت به ارگان‌های دولتی از خود نشان می‌دهند؛ (۳) در مجموع ۵۶ درصد افراد گروه نمونه نگرش متوسط، ۱۸/۸ درصد نگرش مثبت و ۲۳/۲ درصد نگرش منفی نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی از خود نشان می‌دهند.

کلید واژه‌ها

سرمایه اجتماعی، نگرش، ارگان‌های دولتی، عملکرد ارگان‌های دولتی.

ghganji@yahoo.com

* استادیار گروه علوم سیاسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

** عضو هیات علمی گروه علوم اجتماعی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

*** دانشجوی دکتری علوم اجتماعی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

۱. طرح مساله

مطالعه نگرش و نگرش‌سنجی مدت‌ها است که به‌عنوان یک مفهوم اساسی مورد توجه پژوهشگران روانشناسی اجتماعی بوده است. در حقیقت، پژوهشگران اولیه روانشناسی اجتماعی نظیر توماس و زنیفکی در اثر معروف خود تحت عنوان «دهقانان لهستانی در اروپا و آمریکا» که در سال ۱۹۱۸ منتشر گردید، روانشناسی اجتماعی را در مجموع مطالعه نگرش تعریف نمود (تامس و زنیکی^۱، ۱۹۱۸: ۳۲).

گور دن آل پورت^۲، یکی دیگر از روانشناسان اجتماعی، در یکی از آثار خود که در سال ۱۹۵۴ منتشر کرد، اظهار داشت که مفهوم نگرش احتمالاً متمایزترین و بخش لاینفک روانشناسی اجتماعی در آمریکای معاصر را تشکیل می‌دهد (آلپ ورت، ۱۹۵۴: ۴۳). ولی به نظر می‌رسد که تعاریف اولیه نگرش بسیار گسترده و در برگیرنده عناصری چند از جمله عناصر شناختی، عاطفی، انگیزشی و رفتاری می‌گردید. برای مثال آلپورت در سال ۱۹۳۵ تعریفی از نگرش ارائه کرد که عبارت بود از: «وضعیتی از آمادگی روانی محصول تجربه سازمان یافته که نفوذی مستقیم و پویا در کنش فرد نسبت به محیط پیرامونی و اوضاع و احوالی که با آن در تماس قرار می‌گیرد اعمال می‌نماید» (آل پورت، ۱۹۵۳: ۵۶). یک دهه بعد، کرچ و کراچ فیلد^۳ در تعریف خود از نگرش نوشتند که «یک نگرش را می‌توان به عنوان یک سازمان پایداری از فرایند انگیزشی، عاطفی، ادراکی و شناختی با توجه به بعضی از جنبه‌های جهان بینی فرد» تعریف نمود (کرچ و کراچفیلد، ۱۹۴۸: ۱۱۸). همه این تعاریف تأکیدی بر ماهیت پایدار نگرش‌ها و رابطه نزدیک آن‌ها با رفتار دارند (آبرهام و دیگران، ۱۹۹۸؛ ایگلی وچی کن^۴، ۱۹۹۳؛ دال و بیل، ۱۹۹۷؛ آلیش ونکور، ۱۹۹۶) رفتارها می‌توانند کنش یا تجلیات لفظی یا عینی باشند و این کنش‌ها می‌توانند منفی یا مثبت نسبت به پدیده مورد نظر باشند (کامپل^۵، ۱۹۵۰: ۳۸). نوع نگرش شهروندان نسبت به عملکرد نظام سیاسی میزان‌الحراره درجه موفقیت نظام در ارضای انتظارات آن‌ها از نهادها و سازمان‌های سیاسی و اجتماعی است. موفقیت نظام سیاسی در ایفای نقش‌های محول موجب رضایتمندی شهروندان و در نتیجه حمایت آشکار و پنهان آن‌ها از نظام

1. Thomas and Znaniecki
2. Allport
3. Krech and Crutchfield
4. Abraham et al, Eagly and ChaikenDahl Strand and Biel, ; Austin and Vancouver
5. Campbell

_____ سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به ...

خواهد شد. میزان حمایت از نظام سیاسی بستگی به میزان موفقیت نهادهای حکومتی در رفع نیازها و انتظارات آنها دارد. از آنجایی که یک جامعه مرکب از افراد با علایق و گرایش‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی متفاوت می‌باشند از اینرو نوع انتظارات آنها از نظام سیاسی نیز متفاوت خواهد بود. سوالی که مطرح است این است که نگرش نسبت و یا رضایت مندی فرد از عملکرد نهادهای حکومتی و در مجموع نظام سیاسی تابعی از چه عوامل یا ویژگی‌های فردی و زمینه‌ای افراد جامعه است. مروری بر تحقیقات انجام شده پیرامون ارزیابی و یا سنجش نگرش و اعتماد نسبت به نهادهای حکومتی با توجه به موضوع تحقیق خود مفاهیم متعددی را بعنوان عوامل تاثیرگذار بر نوع نگرش افراد مورد توجه قرار داده‌اند. در این پروژه تحقیقی سعی بر آن است که از میان عوامل متعدد تاثیرگذار بر نگرش فرد رابطه عواملی چون جنسیت، سن، وضعیت تاهل، قومیت، محل سکونت، نوع اشتغال، میزان تحصیلات، تدین، میزان استفاده از کالاهای فرهنگی و درآمد را با نوع نگرش مردم استان گلستان نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی در سطح ملی و محلی مورد ارزیابی قرار داده و در مرحله دوم تاثیر هر یک از عوامل فوق در ایجاد و تبلور نگرش مثبت یا منفی نسبت به نهادهای حکومتی شناسایی خواهد شد.

۲. اهمیت و ضرورت انجام این نوع تحقیقات

کشمکش‌ها و تعارضات اجتماعی و سیاسی که حکایت از عدم تطابق و انسجام درون گروهی کاهش یا عدم وجود «سرمایه اجتماعی» در جامعه دارد همواره یکی از موانع مهم رشد و توسعه همه جانبه و پایدار در جوامع در حال گذار از سنت به مدرنیته بوده است. اما تعارضات عینی ابتدا در ذهن و نگرش فرد شکل گرفته و متولد می‌شوند. به عبارت دیگر نگرش‌ها نسبت به رفتار عینی پیشین هستند. بنابراین شناخت نوع نگرش حاکم در بین افراد جامعه نسبت به نهادها و سازمان‌های حکومتی با هدف حذف زمینه‌های منفی کننده نگرش از ضرورت و اهمیت برخوردار می‌گردد. تحقیقات با ماهیت نگرش سنجی علاوه بر مباحث تئوریک این فرصت را برای متولیان اجتماعی خواهان ثبات سیاسی، امنیت و توسعه فراهم می‌آورد که جایگاه و پایگاه خویش را در اذهان عمومی دریابند و به گونه‌ای واقع‌گرایانه با مسایل و مشکلات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مواجه گردند. از اینرو است که در جوامع توسعه‌یافته و موسسات و مراکز متعددی وجود دارد که با سنجش افکار عمومی میزان موفقیت نهادهای حکومتی را

ارزیابی می‌نمایند. از طریق نگرش‌سنجی نقاط قدرت، ضعف، تهدید و فرصت در حوزه‌های متفاوت اجتماعی شناسایی شده و در اختیار کارگزاران حکومتی جهت تدوین استراتژی در دستیابی به اهداف قرار دهند. با توجه به این ملاحظات است که این نوع تحقیقات مبتنی بر نگرش‌سنجی با ماهیت توصیفی و تحلیلی از اهمیت و ضرورت خاصی در جامعه در حال توسعه ایران برخوردار می‌گردد.

۳. اهداف تحقیق

اهداف تحقیق در این مقاله به دو دسته اصلی و فرعی به شرح ذیل تقسیم می‌شوند:

- ۱-۳. هدف اصلی: شناخت نوع نگرش مردم نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان
- ۲-۳. اهداف فرعی:
 - شناخت تاثیر جنسیت بر نوع نگرش فرد نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان
 - شناخت تاثیر قومیت نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان
 - شناخت تاثیر میزان تحصیلات نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان
 - شناخت تاثیر میزان درآمد نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان
 - شناخت تاثیر میزان مصرف کالاهای فرهنگی نسبت به عملکرد نهادهای دولتی در استان گلستان.

۴. فرضیه‌های تحقیق

- ۱-۴. فرضیه اصلی: رابطه‌ای بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی فرد و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی وجود دارد.
- ۲-۴. فرضیه‌های فرعی
 - رابطه‌ای بین جنسیت و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی وجود دارد.
 - رابطه‌ای بین نوع میزان تحصیلات و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی وجود دارد.
 - رابطه‌ای بین نوع قومیت و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی وجود دارد.
 - رابطه‌ای بین میزان درآمد و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای دولتی وجود دارد.
 - رابطه‌ای بین میزان مصرف کالاهای فرهنگی و نوع نگرش نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی وجود دارد.

۵. ادبیات و پیشینه تحقیق

همان‌گونه که در صفحات پیشین مختصراً به آن اشاره گردید مفهوم نگرش مدتهاست که به‌عنوان مفهوم محوری در روانشناسی اجتماعی مورد توجه پژوهشگران بوده است (آپورت، ۱۹۵۴: ۴۳). این مفهوم نیز نظیر هر مفهوم دیگری اگر مدت مدیدی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته باشد دچار تغییر و تحولات در معنی و برداشت خواهد شد، از این تحولات مصون نمانده و هم اکنون از ماهیت و معنای متفاوتی در بین صاحب‌نظران حوزه روانشناسی اجتماعی برخوردار گردیده است. تعاریف اولیه بسیار گسترده بوده و بطور کلی در برگیرنده چهار عنصر عاطفی، شناختی، انگیزشی و رفتاری است. برای مثال، آپورت نگرش را حالتی از تمایل ذهنی و عصبی می‌دانست که از طریق تجربه سازمان یافته و تأثیری هدایتی و پویا بر کنش فرد نسبت به کلیه موقعیت‌ها و اشیایی که با آن ارتباط پیدا می‌کند دارد (همان، ۸۱۰).

حدود یک دهه بعد کرچ و کراج فیلند دو تن از سرشناسان روانشناسی اجتماعی متذکر شدند نگرش را می‌توان بعنوان نظامی بادوام متشکل از عناصر انگیزشی، هیجانی، ادراکی و شناختی با توجه به بعضی از جنبه‌های زندگی فرد تعریف نمود (کرچ، کراج فیلند^۱، ۱۹۴۸: ۵۲). همه تعاریف فوق‌الذکر از نگرش تأکیدی بر ماهیت بادوام نگرش و رابطه تنگاتنگ آن با رفتار دارد. اما در دهه‌های متعاقب بیشتر مطالعات درباره نگرش به چگونگی اندازه‌گیری و ارزشیابی آن کاهش یافته است و کمتر به مباحث نظری پیرامون آن پرداخته می‌شود. در تعریف شفاف و دقیق، توسط دارلی بم^۲ نگرش‌ها صرفاً بیانگر علایق و عدم علایق افراد هستند (بم، ۱۹۷۰: ۱۴).

مطالعات متعدد انجام شده در رابطه با ارزشیابی کمی مفهوم نگرش پژوهشگران را به این نتیجه رسانیده است که برخلاف تصورات قبلی که نگرش را یک نظام پایدار قلمداد می‌کردند اینگونه نبوده و از دوام کمتری برخوردار بوده و به هیچ‌وجه همیشگی نخواهد بود. در حقیقت نگرش‌ها تابعی از شرایط زمینه‌ای هستند که فرد در آن قرار می‌گیرد. در حقیقت بیان نوع نگرش می‌تواند بسیار ساده و با کمترین تغییر در کلمات سوال در پرسشنامه یا مصاحبه، ساختار پرسشنامه تا ترتیب سوال‌ها تغییر یابد. از نقطه نظر بعضی از پژوهشگران این وضعیت انعطافی در بیان نگرش صرفاً موید اشتباه یا عدم دقت در ابزار سنجش و اندازه‌گیری و یا عبارتی علمی‌تر مربوط به اعتبار و روایی پرسشنامه می‌گردد. افراد، علی‌القاعده، به نظر

1. Kerch and Crutchfield

2. Schwarz and Strack

می‌رسند که دارای نگرش‌های اثباتی نسبت به موضوع یا پدیده‌ای باشند. اما ارزشیابی آن‌ها درباره آن موضوع یا پدیده ممکن است از تاثیرپذیری از شرایط و وضعیتی که در آن قرار دارند برخوردار گردند. از نقطه نظر بسیاری از محققین آنچه که ما در تحقیقات نگرش‌سنجی به آن دست پیدا می‌کنم در حقیقت قضاوت ارزشیابی شده پاسخگو به سوال با توجه به اطلاعاتی است که پاسخ‌گو هنگام قضاوت در اختیار دارد (سوارتز و استراک^۱، ۱۹۹۱: ۵۸). از اینرو، به نظر می‌رسد که نگاه‌های قبلی یا اولیه به «نگرش» بعنوان یک نظام پایدار نمی‌تواند در ارزشیابی نگرش و شیوه کمی متداول در بین رفتارگرایان مفید باشد و ما می‌توانیم به دانش بیشتری درباره شناخت رفتار بشری با استفاده از تحقیقات دقیق مبتنی بر فرایند قضاوتی افراد دست یابیم.

اما پژوهشگرانی نیز وجود دارند که حالتی فی ما بین سنت‌گرایان و رفتارگرایان در مطالعات خود «مفهوم نگرش» را اتخاذ نمایند. از جمله این پژوهشگران می‌توان به «تورن‌گو»^۱ اشاره کرد که نگرش‌ها را ساختارهای حافظه‌ای نسبتاً اثباتی قلمداد می‌کند که افراد هنگام پاسخگویی به پرسشنامه‌ای مربوط به نگرش‌سنجی از این ساختارهای حافظه‌ای خود نمونه‌گیری کرده و نگرش خود را بر اساس نمونه‌های گزینش شده از ساختار خاطره‌ای خود ارایه می‌نماید. بنابراین «تورن‌گو» نتیجه‌گیری می‌کند که یک حالت اثبات نگرشی حاکم خواهد بود و این بستگی به آن دارد که کدام بخش از ساختار خاطراتی خود در پاسخ‌گویی به سوال‌های مربوط به پرسشنامه نگرش‌سنجی و بیشتر و راحت‌تر در دسترس او قرار گرفته است (تورن‌گو، ۱۹۹۲: ۳۵-۴۶). محققان دیگری از جمله «ویلسون»^۲ اشاره به این قضیه دارند که افراد ممکن است نگرش‌های متفاوتی در زمان‌های متفاوت نسبت به یک پدیده از خود نشان دهند و این امر بستگی به آن دارد که چه نوع اطلاعاتی در زمان‌های متفاوت در دسترس آن‌ها قرار می‌گیرد. بنابراین به نظر می‌رسد که مشکل باشد فقط یکی از نظریه‌ها را به‌عنوان نظریه منطبق بر واقعیت برگزید (ویلسون، ۱۹۹۸: ۳۷-۵۶).

هر یک از نظریه‌های فوق‌الشاره بخشی از حقیقت را درباره‌ی ماهیت نگرش و نگرش‌سنجی ارایه کرده‌اند ولی هیچکدام از قابلیت و توان توضیحی جامعی درباره ماهیت نگرش برخوردار نیستند، با این حال به نظر می‌رسد که مفاهیم علمی نظیر «نگرش» می‌بایستی بر اساس توان

1. Tourangeou

2. Wilson

_____ سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به ...

توضیحی رفتارهای عینی فرد بدون در نظر گرفتن فرایند قضاوتی مورد ارزشیابی قرار گیرند، درواقع تعاریف معاصر از مفهوم نگرش هم چون علاقه یا عدم علاقه به چیزی نگرش را مقدمه‌ای مساوی با قضاوت‌های سنجشی قلمداد می‌کند (بم^۱، ۱۹۷۰: ۱۴). بهرحال علی‌رغم وجود میزانی از تفاوت در نگاه پژوهشگران نسبت به مفهوم نگرش همگی کم و بیش بر این اعتقادند که چهار عنصر تشکیل دهنده نگرش (عاطفه، شناخت، رفتار و انگیزش) از یک دیگر جدا و مستقل عمل نکرده و در یک تعامل یا ارتباط درونی و متاثر از یک دیگر ساختار یا نظام نگرشی فرد را به وجود می‌آورند (اسمیت، ۱۹۸۲^۲).

۶. روش تحقیق

جمعیت استان گلستان ترکیبی است عمدتاً از چهار قوم بلوچ (۳ درصد)، ترکمن (۳۴ درصد)، سیستانی (۱۶ درصد) و گروه‌هایی که با وجود تفاوت‌های گویشی، فرهنگی و تاریخی معروف به «فارس‌ها» (۴۶ درصد) هستند. از اینرو، جامعه آماری را همه افراد جمعیت این استان از چهار قوم فوق‌الشاره که دارای سن ۱۸ سال و بالاتر هستند تشکیل می‌دهد. حجم نمونه براساس فرمول کاکران ۳۸۳ نفر برآورد گردید. باتوجه به اینکه این احتمال وجود داشت که گروه‌های قومی ممکن است نگرش یکسانی نسبت به امور اجتماعی و سیاسی و اقتصادی نداشته باشند بنابراین از نمونه‌گیری سهمیه‌ای در ترکیب حجم نمونه استفاده گردید تا هر یک از قومیت‌ها سهم خود را در حجم نمونه برابر با درصدی که در جمعیت استان گلستان به خود اختصاص داده اند داشته باشند. از نمونه‌گیری طبقه‌بندی احتمالی و خوشه‌ای چند مرحله در انتخاب گروه نمونه استفاده گردید.

۷. متغیرهای تحقیق

۷-۱. متغیرهای مستقل: (۱) جنسیت، (۲) نوع قومیت، (۳) میزان تحصیلات، (۴) میزان درآمد، (۵) ساعات اختصاص یافته به روزنامه، رادیو و تلویزیون.
۷-۲. متغیر وابسته: نگرش فرد نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی.

1. Bem
2. Smith

۸. پایایی ابزار اندازه‌گیری

پایایی در این پروژه تحقیقی عبارت است از اینکه آیا سؤالات مطروحه به سنجش نوع نگرش از دقت، هماهنگی و قابلیت اعتماد برخوردار هستند؟ اگر این نگرش سنجی مجدداً تکرار گردد آیا به نتایج مشابه منجر خواهد گردید؟ برای تعیین پایایی سؤالات مطروحه در این پرسشنامه از فرمول آلفای «کرن باخ» بهره‌گیری شد. ارزش محاسبه شده یا آلفای کران باخ برابر ۸۷ درصد است که بیان گر پایایی بالای پرسش‌های مطروحه در پرسشنامه است.

۹. تجزیه تحلیل اطلاعات

۹-۱. بخش اول: جدول آمار توصیفی جمعیت شناختی گروه نمونه

جدول (۱): توزیع فراوانی و درصدی افراد گروه نمونه بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی جنسیت، قومیت، میزان تحصیلات و میزان درآمد

	میزان درآمد			میزان تحصیلات			قومیت			جنس		
	بالا	متوسط	پایین	بالا	متوسط	پایین	فارس	سیستانی	ترکمن	بلوچ	مرد	
فراوانی مطلق	۷۵	۱۳۱	۱۹۰	۳۶	۱۷۴	۱۹۰	۱۷۹	۶۰	۱۲۹	۳۲	۲۷۴	۱۲۰
درصد	۱۸,۸	۳۲,۸	۴۷,۵	۹	۴۳,۵	۴۷,۵	۴۴,۸	۱۵	۳۲,۳	۸	۶۸,۵	۳۰

اطلاعات در جدول بالا نشان می‌دهد که ۳۰ درصد افراد گروه نمونه زن و ۶۸,۵ درصد مرد می‌باشد. همچنین از نظر تحصیلات ۴۷,۵ درصد پایین، ۴۳,۵ درصد متوسط و ۹ درصد بالا می‌باشد و با توجه به میزان درآمد به ترتیب پایین، متوسط و بالا ۴۷,۵، ۳۲,۸ و ۱۸,۸ درصد می‌باشد.

جدول (۲): توزیع فراوانی و درصدی نگرش افراد گروه نمونه نسبت به عملکرد شوراها، آموزش و پرورش، بیمارستان‌ها و صدا و سیما

	صدا و سیما			بیمارستانها			آموزش و پرورش			شوراها			
	قوی	متوسط	ضعف	قوی	متوسط	ضعف	قوی	متوسط	ضعف	قوی	متوسط	ضعف	
فراوانی مطلق	۱۳۴	۱۲۱	۱۴۳	۹۳	۱۴۶	۱۶۰	۱۳۷	۱۵۴	۱۰۶	۱۰۷	۱۳۵	۱۵۶	
درصد	۳۳,۵	۳۰,۳	۳۵,۸	۲۳,۳	۳۶,۵	۴۰	۳۴,۳	۳۸,۵	۲۶,۵	۲۶,۸	۳۳,۸	۳۹	

سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به ...

از اطلاعات مندرج در این جدول می توان اظهار نظر نمود که منفی ترین نگرش از بین چهار ارگان نسبت به عملکرد بیمارستانها بوده و مثبت ترین نگرش نسبت به عملکرد آموزش و پرورش بیان شده است.

جدول (۳): توزیع فراوانی و درصدی نگرش افراد گروه نمونه نسبت به عملکرد نماینده مجلس، دادگاهها و نیروی انتظامی

نیروی انتظامی			دادگاهها			نماینده مجلس			
قوی	متوسط	ضعیف	قوی	متوسط	ضعیف	قوی	متوسط	ضعیف	
۱۴۲	۱۱۴	۱۴۳	۱۳۶	۱۳۴	۱۲۶	۱۰۸	۱۱۳	۱۷۷	فراوانی مطلق
۳۵,۵	۲۸,۵	۳۵,۸	۳۴	۳۳,۵	۳۱,۵	۲۷	۲۸,۳	۴۴,۳	درصد

نگرش افراد گروه نمونه نسبت به عملکرد نمایندگان مجلس، دادگاهها و نیروی انتظامی در این جدول بیانگر این واقعیت است که تفاوت چندانی ملاحظه نمی گردد.

جدول (۴): توزیع فراوانی و درصدی نگرش افراد گروه نمونه نسبت به عملکرد ارگانهای حکومتی

ارگانهای حکومتی			
قوی	متوسط	ضعیف	
۷۵	۲۲۴	۹۳	فراوانی مطلق
۱۸,۸	۵۶	۲۳,۳	درصد

این جدول که نگرش افراد گروه نمونه را نسبت به مجموع ارگانهای حکومتی منعکس می نماید بیان گر این واقعیت است که بیش از نیمی از افراد گروه نمونه معتقدند که ارگانهای حکومتی از عملکرد متوسطی برخوردار بوده اند.

۲-۹. بخش دوم: تجزیه و تحلیل آمار استنباطی (آزمون فرضیهها)

۱-۲-۹. فرضیه(۱): رابطه ای بین جنسیت و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگانهای حکومتی وجود دارد.

فصلنامه مطالعات سیاسی؛ سال هشتم، شماره ۳۲، تابستان ۱۳۹۵

جدول (۵): آزمون t در خصوص بررسی تفاوت نگرش زنان و مردان نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	جنس	تعداد	میانگین	مقدار t	سطح معنی داری	نتیجه
t	زن	۱۱۶	۲/۰۷	۲/۰۹	۰/۰۳	تفاوت معنادار است.
	مرد	۲۷۰	۱/۹۲			

جدول (۶): آزمون کای اسکوئر و ضریب همبستگی وی کرامر در خصوص بررسی رابطه و شدت آن بین متغیرهای جنسیت با نوع نگرش فرد نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی.

نوع آزمون	مقدار آزمون	سطح معنی داری	نتیجه	شدت رابطه
آزمون کای اسکوئر	۱/۸۳	۰/۰۳	رابطه وجود دارد	-
ضریب همبستگی وی کرامر	۰/۱۲	۰/۰۳	رابطه وجود دارد	خیلی ضعیف

آزمون (t) دو گروه مستقل بیان گر این واقعیت است که تفاوت بین نگرش زنان و مردان نسبت به مجموع ارگان‌های حکومتی با توجه به سطح معنی داری (۰/۰۳) معنی دار است. مقدار آزمون کای اسکوئر (۱۰/۸۳) و ضریب همبستگی وی کرامر (۰/۱۲) دلالت بر رابطه ضعیف دارد.

۲-۲-۹. فرضیه (۲): رابطه ای بین نوع قومیت و نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی وجود دارد.

جدول (۷): آزمون ANOVA در خصوص بررسی تفاوت نگرش قومی نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌ها

نوع آزمون	گروه‌های قومی	تعداد	میانگین	مقدار ANOVA	سطح معنی داری	نتیجه
ANOVA	بلوچ	۳۰	۱/۷۳	۷/۱۹	۰/۰۰۰۱	تفاوت معنادار است.
	ترکمن	۱۲۶	۲/۰۴			
	سیستانی	۵۹	۲/۲۲			
	فارس	۱۷۷	۱/۸۴			

سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به ...

جدول (۸): آزمون کای اسکوئر، ضریب همبستگی وی کرامر در خصوص بررسی رابطه و شدت آن بین متغیرهای قومیت با نوع نگرش فرد نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	مقدار آزمون	سطح معنی داری	نتیجه	شدت رابطه
آزمون کای اسکوئر	۲۲/۰۶	۰/۰۰۱	رابطه وجود دارد	-
ضریب همبستگی وی کرامر	۰/۱۷	۰/۰۰۱	رابطه وجود دارد	خیلی ضعیف

با توجه به شماره (۸) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰۱) تفاوت بین نگرش اقوام نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی از نظر آماری معنی دار است. میانگین‌ها در این جدول نشان می‌دهد که فقط افراد گروه نمونه قوم بلوچ و فارس از نگرش حدوداً مشابه‌ای نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی برخوردارند. در حالی که تفاوت معنی دار نگرش بین قوم فارس با دو قوم ترکمن و سیستانی و همچنین بین قوم سیستانی با دو قوم ترکمن و بلوچ وجود دارد. این رابطه‌ها ولی از شدت بالایی برخوردار نیست.

۳-۲-۹. فرضیه (۳): رابطه‌ای بین میزان تحصیلات و نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی وجود دارد.

جدول (۹): آزمون ANOVA در خصوص بررسی تفاوت نگرش گروه‌های تحصیلی نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	گروه‌های تحصیلی	تعداد	میانگین ن	مقدار ANOVA	سطح معنی داری	نتیجه
ANOVA	پایین	۱۸۶	۱/۹۸	۱/۴۶	۰/۲۳	تفاوت معنادار نیست
	متوسط	۱۷۰	۱/۹۶			
	بالا	۳۶	۱/۷۸			

فصلنامه مطالعات سیاسی؛ سال هشتم، شماره ۳۲، تابستان ۱۳۹۵

جدول (۱۰): آزمون کای اسکوئر، ضریب همبستگی وی کرامر و اسپیرمن در خصوص بررسی رابطه و شدت آن بین متغیرهای گروه‌های تحصیلی با نوع نگرش فرد نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه	شدت رابطه
آزمون کای اسکوئر	۳/۴۷	۰/۴۸	رابطه وجود ندارد	-
ضریب همبستگی وی کرامر	۰/۰۷	۰/۴۸	رابطه وجود ندارد	-
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۰۵	۰/۲۷	رابطه وجود ندارد	-

با توجه به اطلاعات آماری مندرج در جدول (۹) و جدول (۱۰) تفاوت معنی‌داری بین نگرش افراد با میزان تحصیلات متفاوت وجود ندارد این بدان معنی است که افراد با میزان تحصیلات متفاوت و نوع نگرش مشابه‌ای نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی دارند و این امر با مقایسه میانگین نگرشی برای سه گروه با تحصیلات پایین، متوسط و بالا در جدول مشهود است.

۹-۲-۴. فرضیه (۴): رابطه‌ای بین میزان درآمد و نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی وجود دارد.

جدول (۱۱): آزمون ANOVA در خصوص بررسی تفاوت نگرش گروه‌های درآمدی نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	گروه‌های درآمدی	تعداد	میانگین	مقدار ANOVA	سطح معنی‌داری	نتیجه
ANOVA	پایین	۱۸۶	۱/۸۴	۴/۲۲	۰/۰۰۶	تفاوت معنادار است
	متوسط	۱۲۸	۲/۱			
	بالا	۷۴	۱/۹۹			

سنجش میزان سرمایه اجتماعی بر حسب نوع نگرش افراد نسبت به ...

جدول (۱۲): آزمون کای اسکوئر، ضریب همبستگی وی کرامر و اسپیرمن در خصوص بررسی رابطه و شدت آن بین متغیرهای گروه‌های درآمدی با نوع نگرش فرد نسبت به عملکرد مجموع ارگان‌های حکومتی

نوع آزمون	مقدار آزمون	سطح معنی داری	نتیجه	شدت رابطه
آزمون کای اسکوئر	۱۳/۴۳	۰/۰۳	رابطه وجود دارد	-
ضریب همبستگی وی کرامر	۰/۱۳	۰/۰۳	رابطه وجود دارد	خیلی ضعیف
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۱۲	۰/۰۱	رابطه مستقیم وجود دارد	خیلی ضعیف

آزمون ANOVA با سطح معنی داری ۰/۰۶ در جدول ۱۲ دلالت بر عدم تفاوت معنی دار بین نگرش گروه‌های متفاوت درآمدی سه گانه دارد. البته آزمون کای اسکوئر و ضرایب همبستگی وی گرامی (۰/۱۳) و اسپیرمن (۰/۱۲) بیانگر رابطه بسیار ضعیف بین میزان درآمد و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی می‌باشد. میانگین‌ها در جدول مربوط به آزمون ANOVA نشان می‌دهد که بین نگرش گروه‌های درآمدی پایین و متوسط تفاوت بایستی معنی دار باشد.

نتیجه‌گیری

فرضیه اول که بیانگر وجود رابطه بین جنسیت و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی است با توجه به اطلاعات آماری در جداول شماره ۵ و ۶ مورد تایید قرار می‌گیرد. زنان در مقایسه با مردان از نگرش مثبت تری نسبت به عملکرد نهادهای حکومتی برخوردارند. در رابطه با فرضیه دوم که بیان می‌دارد بین نوع قومیت و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی رابطه وجود دارد نیز با توجه به نتیجه آزمون آنووا و کای اسکوئر در جداول ۷ و ۸ مورد تایید قرار می‌گیرد. قوم بلوچ منفی ترین و قوم سیستانی مثبت ترین نگرش را نسبت به نهادهای حکومتی از خود نشان می‌دهند. در ارتباط با رابطه بین میزان تحصیلات و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی اطلاعات آماری در جداول ۹ و ۱۰ نشان می‌دهد که میزان تحصیلات رابطه آماری معنی داری با نوع نگرش افراد نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی وجود ندارد. فرضیه چهارم که بیان می‌دارد بین میزان درآمد و نوع نگرش نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی رابطه وجود دارد با توجه به نتایج حاصله از بکارگیری

تکنیک آماری آنووا و ضریب همبستگی اسپیرمن، این فرضیه مورد تایید قرار می گیرد. گروه با درآمد پایین در مقایسه با گروه‌های درآمدی متوسط و بالاتر نگرش منفی تری را نسبت به عملکرد ارگان‌های حکومتی از خود نشان می دهند.

فهرست منابع

- Abraham, C. Sheeran, P. and Johnston, M. (1998). "From Health Beliefs to Self-Regulation: Theoretical Advances in the Psychology of Action Control", **Psychology and Health**, 3: 569-91.
- Allport, G.W. (1935). "Attitudes", in C. Murchison (Ed), **Handbook of Social Psychology**. Worcester, Mass: Clark University Press .
- Austin, J. and Vancouver, J.B. (1996). "Goal Construction in Psychology: Structure, Process and Content", **Psychological Bulletin**, Vol. 120: 338-73.
- Dahlstrand, U. and Biel, A. (1997). "Pro-Environmental Habits: Propensity Level in Behavioral change ". **Journal of Applied Social Psychology**, Vol. 27: 588- 601.
- Eagly, A. H. and Chaiken, S. (1993). **The Psychology of Attitudes**. Fort Worth, Texas: Harcourt Brace Jovanovich.
- Krech, D., and Crutchfield, R.S. (1948). **Theory and Problems of Social Psychology**. New York: Mac Grow Hill.
- Schwarz, N., & Strack, F. (1991). "Context Effects in Attitude Surveys: Applying Cognitive Theory to Social Research", In W. Stroebe & Hewstone (Ed.). **European Review of Social Psychology**, Vol. 2:31-51.
- Smith, M.J. (1982). *Persuasion and Human Action*. Belmont, CA. Wadsworth.
- Wilson, T.D. (1998). **Multiple Attitudes. Unpublished Manuscript**, University of Virginia.
- Thomas, W. and Znaniecki, F. (1918). **The Polish Peasant in Europe and America**, Vol. 1. Boston .MA: Badger
- Tourangeau, E. (1992). "Attitudes as Memory Structures: Belief Sampling and Context Effects", In N . Schwarz & S. Sudman (Eds.), *Context Effects in Social and Psychological Research*. New York: Springererlag.
- Wilson, T. (1998). **Multiple Attitudes. Unpublished Manuscript**. University of Virginia.